Gerry van der List

Het recht op islamofobie

2026 Prometheus Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

© 2026 Gerry van der List
Foto auteur Tessa Posthuma de Boer
Zetwerk Perfect Service
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5895 8

‘Ja! De Islam is inderdaad gekomen om de wereld te domineren. De Islam is inderdaad gekomen om haar minaretten op elke straathoek te plaatsen en de woorden ALLAHU AKBAR door niet alleen de huiskamers te laten doordringen, maar ook tot in de botten van de mensen.’

Mohammed Bouyeri

Inhoud

Woord vooraf 9

1 Botsende beschavingen 17
2 De Koran: een angstaanjagend sprookjesboek 41
3 De Koran in historische context 54
4 Schapen in schaapskleren 69
5 De klok terug voor minderheden 97
6 Islamisering in Nederland 121
7 Het vrije woord op het spel 156
8 Wat niet te doen 170
9 Wat te doen 189
10 Epiloog: het recht op islamofobie 224

Literatuur 237
Persoonsnamenregister 249

Woord vooraf

Zeker als ze aan de saaie kant zijn, kun je tijdens het bekijken van voetbalwedstrijden lekker mijmeren en peinzen. Af en toe krijgen de gedachten dan zelfs een cultuursociologisch karakter. Zoals bij mij op 15 maart 2025, toen ik op de tribune op Het Kasteel in Rotterdam zat om een wedstrijd bij te wonen van Sparta. Het publiek moest bij aanvang enig geduld betrachten. De scheidsrechter besloot later te beginnen dan het aangekondigde aanvangstijdstip van 18.45 uur vanwege een zogenaamd heilige maand van inkeer, de ramadan. Islamitische spelers konden zo na zonsondergang nog iets consumeren. Twee weken later bleek een arbiter wederom bereid rekening te houden met de godsdienstige gewoonten van een minderheid in Nederland. Tijdens Fortuna Sittard tegen Sparta onderbrak hij na een halfuur de wedstrijd zodat één Spartaan, Saïd Bakari, langs de lijn iets kon eten en drinken. Het Limburgse publiek wist dit niet te waarderen en zette een fluitconcert in.

Dergelijke opmerkelijke onderbrekingen van sportwedstrijden zetten mij weer eens aan het denken over de vraag

hoe het nu eigenlijk staat met de zogeheten islamisering van Nederland. Pim Fortuyn waarschuwde daar rond de eeuwwisseling in twee boekwerken voor. De Rotterdamse socioloog en politicus veroorzaakte hiermee veel ergernis bij de politiek correcte figuren die de vaderlandse media domineren. De voormalige PvdA-minister Marcel van Dam bijvoorbeeld verweet Fortuyn in het televisieprogramma *Het Lagerhuis* angsten te exploiteren en meende hem zelfs een 'buitengewoon minderwaardig mens' te moeten noemen. Maar aan de rechterzijde van het politieke spectrum werd 'islamisering' een gevleugelde term.

Het is en blijft wel een complex begrip, mede doordat het doorgaans niet in neutrale, maar in alarmerende zin wordt gebruikt. In demografisch opzicht islamiseert Nederland zeker. Het aantal moslims groeit, zowel absoluut als proportioneel. Logisch. Kabinetten weigeren iets aan de massa-immigratie te doen en moslims krijgen relatief veel kinderen.

Institutioneel is er ook sprake van islamisering. Zo neemt het aantal moskeeën en islamitische organisaties toe. Bij de PVV vinden ze het vervelend, maar dit is nu eenmaal een vanzelfsprekend gevolg van de vrijheid van godsdienst en vereniging.

Maar de term 'islamisering' duikt meestal op in verontruste betogen over Nederlandse autoriteiten en instellingen die te veel zouden meebuigen met de islam. Het zou moslims te zeer naar de zin worden gemaakt, vinden mensen die, afhankelijk van het eigen perspectief, het christelijke of juist seculiere karakter van Nederland in gevaar zien komen.

In dit boek probeer ik na te gaan in hoeverre, een kwarteeuw na de alarmerende aanslagen op 11 september 2011 in de Verenigde Staten, sprake is van de islamisering van Nederland waarover Fortuyn schreef. En ik peins over de vraag hoe maatschappij en politiek zich tot die ontwikkeling zouden kunnen en moeten verhouden. Zoals de arabist Nico Landman terecht heeft opgemerkt, gaat het 'islamdebat' voor een groot deel over Nederland zelf. Wat voor samenleving zouden we willen zijn, hoe behoren we deze in te richten, wat houdt onze identiteit in, welke plaats heeft religie in de samenleving en wie bedoelen we eigenlijk als we spreken over 'wij' en 'ons': dat zijn even fundamentele als interessante vragen die de relatief snelle groei van het aantal moslims in Nederland oproept.

De titel van dit boek doet al vermoeden dat aan mijn analyses en politieke bespiegelingen de opvatting ten grondslag ligt dat de toenemende invloed van de islam een potentieel probleem vormt voor de Nederlandse samenleving. Het idee dat een zekere vrees op zijn plek is, probeer ik in de eerste vijf hoofdstukken te onderbouwen. Het zou onjuist zijn de evidente multiculturele spanningen in Nederland geheel en al terug te voeren op de islam. Wat bijvoorbeeld meespeelt, is dat een groot deel van de immigranten uit onderontwikkelde plattelandsgebieden komt. Deze rurale achtergrond doet ze moeilijk aarden tussen westerse stedelingen. Verder laten de Marokkaanse boefjes die nette burgers terroriseren, zich niet of nauwelijks inspireren door een religie. Zij noemen zich wel moslim, want dat klinkt in elk geval beter dan 'allochtoon' of 'persoon met een niet-westerse migratieachtergrond'.

Maar het zijn zeker geen trouwe moskeebezoekers. In de moskee zouden ze onder meer te horen krijgen dat ze niet mogen stelen.

Tegelijkertijd zouden ze er zaken leren die hun gevoel van verbondenheid met de westerse samenleving allerminst vergroten. Er is reden genoeg om de leerstellingen van de islam met enige zorg te bekijken. Onverdraagzaamheid en dogmatisme spatten af van de pagina's van de Koran. Het boek dat als geestelijk richtsnoer dient voor alle moslims en door hen als het letterlijke woord van God wordt beschouwd, verkondigt tal van denkbeelden die in strijd zijn met de beginselen uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Bovendien spreekt het in negatieve zin over joden, christenen en homo's, veroordeelt het vrouwen tot een tweederangspositie en moedigt het aan tot een vijandige houding jegens ongelovigen. De islamitische terroristen die aanslagen pleegden op 11 september 2001 in de Verenigde Staten en de moslimfundamentalist die op 2 november 2004 Theo van Gogh afslachtte, vonden een rechtvaardiging en zelfs aansporing voor hun gewelddaden in de Koran. Dat tal van Nederlanders zich in meer of mindere mate bedreigd voelen door de groei van het aantal moslims, valt hun dus helemaal niet kwalijk te nemen.

Gelukkig is duidelijk dat veel moslims de soep niet zo heet eten als ze wordt opgediend door islamitische schriftgeleerden. Het gaat om een heterogene groep. Je kunt wel proberen de islam voor te stellen als een monolithisch blok, schrijft de Vlaamse moslim Youssef Kobo terecht in *Sire, er zijn geen allochtonen meer*. Maar als je eenmaal een

Hassan of een Laila persoonlijk kent of op een publiek forum bezig ziet, merk je: dé allochtoon, dé migrant, dé moslim bestaat niet.

Het kan zeker zo zijn dat de Nederlandse samenleving moslims weet te doordringen van een geest van verdraagzaamheid die haaks staat op de boodschap van de Koran, en een matigende invloed uitoefent. Aldus zou zich een vreedzame en tamelijk onschuldige 'polderislam' kunnen ontwikkelen. Of het inderdaad die kant op gaat, is een vraag die centraal staat in dit boek.

Bij het schrijven heb ik hier en daar, of eigenlijk op vrij veel plekken, gebruikgemaakt van beschouwingen, reportages en interviews die onder mijn naam zijn verschenen in *EW*. Voor dit weekblad, dat vroeger de bekendere en mooiere titel *Elsevier* had, kan ik, als redacteur geestelijk leven, vaak op pad en sprak ik tal van boeiende figuren die mij wijzer maakten over godsdienst in het algemeen en de islam in het bijzonder. Van een Nederlandse islamitische geestelijk verzorgster tot een conservatieve Britse islamcriticus, van een orthodoxe eigenaar van een islamitische winkel tot een door het Iraanse regime bedreigd Kamerlid, van een hoogleraar Arabisch en Islamstudies tot een liberale moslima die zich inzet voor vrouwenrechten. Om de narcistische ik-vorm te vermijden, verschuil ik mijzelf in de rest van het boek achter de naam van mijn werkgever. Dus er staat dan bijvoorbeeld '*EW*' in plaats van 'ik' toog naar Londen voor een ontmoeting met Salman Rushdie of sprak Karen Armstrong in Boston.

Ik ben en blijf een eenvoudige journalist en mag mij geen hooggeleerde arabist of islamoloog noemen. Soms

lijkt dit overigens eerder een voordeel dan een nadeel. Een realistische kijk op de islam wordt, curieus genoeg, niet zelden bemoeilijkt door universitaire deskundigen die zich sterk vereenzelvigen met hun studieobject. De meeste westerse hoogleraren die de islam in hun portefeuille hebben, zo heeft Hans Jansen opgemerkt, praten graag mee met de moslims, hoe reactionairder en multicultureler, des te beter. Met wetenschap heeft het niets te maken. 'Het is pure misleiding, waarbij zelfs boze opzet niet moet worden uitgesloten, zij het dat onnozelheid natuurlijk zoals overal gewoner is.' Dit is misschien een enigszins overdreven uitspraak van wijlen de dissident onder de arabisten, maar zijn collega's lijken in het verleden zeker moeite te hebben gehad met onafhankelijk oordelen, wat te maken kan hebben met de financiering van hun onderzoek en de behoefte aan goede contacten in de islamitische wereld. Het presenteren van een kritische visie op bijvoorbeeld de profeet Mohammed kan bovendien ronduit gevaarlijk zijn vanwege mogelijke repercussies van boze volgelingen.

De bijdrage van wetenschappers verhoogt dus niet per se het niveau van een goed debat over de islam. Dit debat heeft ook last van politieke polarisatie. Islamkritiek lijkt in Nederland het monopolie van (radicaal-)rechts, van partijen als Forum voor Democratie, de PVV en de SGP. Zij hebben weinig invloed op de politieke besluitvorming en vervreemden het 'milde midden', zoals dat tegenwoordig heet, van zich door wel erg extreme uitdrukkingen en denkbeelden. Met de voorstellen van PVV-leider Geert Wilders om een 'kopvoddentaks' in te voeren en de Koran

en de bouw van moskeeën te verbieden als duidelijk voorbeeld.

Tegelijkertijd lijken politici en opiniemakers ter linkerzijde het liefst de ogen te sluiten voor de problematische kanten van de islam. Historisch gezien is dit moeilijk verklaarbaar. Want juist progressieven keerden zich in het verleden altijd tegen politieke en maatschappelijke invloed van kerken en andere godsdienstige instanties, en zij namen het op voor minderheden, zoals vrouwen en homo's, wier emancipatie niet echt bevorderd is door de islam. Vermoedelijk speelt hier de verlammende angst mee om voor racist of cultuurimperialist te worden uitgemaakt. Min of meer uit schaamte over de wandaden van westerse koloniale mogendheden heeft links het cultuurrelativisme omarmd. Door zich te onthouden van kritiek op mensen van een ander ras en een andere cultuur zou als het ware de white man's burden moeten worden afgeworpen. Daar komt een vanzelfsprekende sympathie voor als zwak beschouwde groeperingen bij. Links pleegt, generaliserend gesproken uiteraard, moslims te zien als underdogs en dreigt daarbij te vergeten dat deze zich wel eens als pitbulls gedragen.

Ik koester niet enorm veel illusies over de heilzame effecten van mijn boek. Redelijkheid wordt niet altijd beloond. Maar de bedoeling is in elk geval een realistische, genuanceerde analyse te presenteren van de islamitische uitdagingen voor de Nederlandse samenleving. Zonder de ideologische verblindheid van links en zonder de paniekaanvallen van rechts.